ANNERIEKE DE VRIES

Stille getuige

DEEL I

Hij is gehuld in duisternis.
Alleen een wang, een stukje oor en een deel van zijn haren vangen licht.
Vanuit de schaduw staart hij voor zich uit. Er is geen enkele glinstering in zijn ogen te bespeuren en toch leven ze. Ze zijn indringend, intimiderend misschien wel. Het is alsof hij iets duidelijk wil maken.
Het kost moeite om van zijn blik los te komen, maar er is meer. De dikke bos haar lijkt in eerste instantie massief, maar als je zijn zelfportret op korte afstand benadert, zul je ontdekken dat Rembrandt met de achterkant van zijn penseel in de nog natte verf zijn krullen heeft geaccentueerd. De oppervlakkige en diepe krassen leggen de kleur van elke haar bloot. Het is alsof hij met deze schildertechniek wil zeggen dat er meer is dan je ziet. Ja, dat is het! Het roept op om verder te kijken. Nee, het is sterker: het jaagt aan om de ziel te doorgronden. Om te onderzoeken wat een mens beweegt.

ZONDAG
AMY

'Dag Nerdie.'

Amy schiet overeind en blijft kaarsrecht op haar stoel zitten. Het is al behoorlijk warm voor de tijd van het jaar en toch heeft ze kippenvel over haar hele lijf. Haar handen hangen boven het toetsenbord en haar vingers staan zo strak dat ze net als de rest van haar lichaam bevroren lijken.

Normaliter zit ze aan de andere kant van de buitentafel als ze aan het werk is. Ze heeft graag overzicht en vindt het prettig om met haar rug naar het huis en haar gezicht naar de tuin en aangrenzende zee gericht te zitten. Maar vanochtend had ze geen zin om de rollen blauwe stof met verschillende patronen te verplaatsen, die ze gisteren kocht om haar witte Griekse huis met blauwe luiken nog meer te verfraaien. De rollen liggen op de leuningen van de drie stoelen tegenover haar.

Nu heeft ze spijt. Had ze de stof maar wel ergens anders gelegd, dan had ze zicht gehad op het pad waarover hij zojuist haar habitat is binnengedrongen. Waarom heeft ze zijn voetstappen niet op het tuinpad vol schelpjes gehoord? Was ze zo ingespannen aan het studeren? En wat brengt hem naar haar afgelegen huis aan de kust van Griekenland?

'Je gaat me toch niet vertellen dat je me vergeten bent.'

Het is een constatering. De persoon die vijfentwintig jaar geleden gedurende een korte maar heftige periode in haar leven was en nu geheel onverwachts in haar tuin staat, stelt geen vragen. Ze

heeft hem leren kennen als iemand die doet wat hij wil en neemt wat hij denkt dat hem toekomt.

Amy slikt. Haar handen hebben zich tot vuisten gebald en liggen in haar schoot. Ze houdt haar adem in. Zijn voetstappen naderen haar en houden stil. Ze voelt zijn warmte. Hij staat vlak achter haar.

'Draai je om.'

Er gaat opnieuw een rilling door haar heen. Weer geen vraag. Het lijkt of zijn donkere stem haar vastgrijpt.

'Laat me je gezicht zien, Nerdie.'

Nerdie, zo noemde hij haar. Hij fluisterde het in haar oor als hij 's nachts haar kamer binnensloop en bij haar op de rand van haar bed ging zitten.

Amy slikt als ze zijn vingers op haar haarclip voelt. Ze draait haar hoofd met een ruk weg, maar ze is te laat. Haar blonde haren vallen als een waterval over haar schouders. Ze knijpt haar ogen dicht en perst haar lippen op elkaar om niet te gillen. Ze weet dat ze zich moet omdraaien, maar waarom lukt het niet?

Lang geleden heeft ze met zichzelf afgesproken dat ze hem nooit meer wil zien. Wat moet ze doen? Haar huis ligt een eind van de weg af en is half omringd door de zee. Ze kan geen kant op.

Zijn vingers glijden door haar haren. Ze huivert. Hij tilt een lok op en laat die weer vallen.

'Gesponnen goud.'

Hij sart. Hij brengt haar heel bewust terug in de tijd die ze voor altijd heeft achtergelaten door haar Nerdie te noemen en door de manier waarop hij met haar haren speelt. Hij gebruikt de woorden van toen. Hij gaat gewoon verder waar hij toen is geëindigd.

Altijd heeft Amy zich afgevraagd of het niet haar eigen schuld was. Ze wilde het niet, maar durfde zich niet tegen hem te verzetten. Hij nam, hij vroeg niet. Had ze haar 'nee' wel krachtig genoeg gezegd? Had ze zich meer moeten verzetten? Had ze moeten vechten en krijsen? Ze durfde het niet. Hoe oud was ze? Zeventien, een kind nog, met een gymnasiumdiploma op zak. Op een gegeven

moment merkte ze dat het haar lukte om haar gevoel uit te schakelen. Ze liet hem begaan. Zijn bezoekjes in de nacht werden bijna routinematig. Het was een soort ritueel met dezelfde woorden en dezelfde handelingen. Als hij vertrok, stond ze op en waste zich bij de wastafel in haar kamer. Haar lichaam was dan schoon, maar in haar ziel zat een lelijke smet. Het was zo'n bizarre situatie.

De woede die hij in haar ontstak, is altijd blijven smeulen. Niemand zag het, nooit sprak ze over het experiment waar ze als eerstejaarsstudent aan meedeed.

'Nerdie!'

Amy kan de confrontatie met hem niet langer uitstellen. Ze staat op en draait zich langzaam om. Ze dwingt zichzelf om haar schouders naar achteren te trekken en Derek strak aan te kijken.

'Je hebt je goed verstopt, maar voor Google kun je je niet verbergen. Het interview dat je recent gaf in het vakblad waar je voor schrijft, heeft je verraden. Je vertelde over de plek waar je in alle rust kon werken en je noemde de streek. Weet je dat iedereen in dit gebied weet waar de mooie blonde professor woont? Ik ben onder de indruk van wat ik over je las.' Hij knikt goedkeurend. 'Je hebt een mooie carrière.'

Ogenschijnlijk onbewogen staart ze hem aan, maar ondertussen scant ze zijn ogen, zijn houding en zijn bewegingen.

'Het verleden haalt ons in, Nerdie. Dat heb je vast gehoord,' zegt hij.

Wat bedoelt hij? De blik in zijn ogen verandert. Het triomfantelijke dat ze zo goed van hem kent is verdwenen. Hij had de bravoure van een student die dacht dat de hele wereld op hem zat te wachten. Hij gedroeg zich als een rijkeluiskind dat dacht dat alles en iedereen om hem draaide.

Zijn ogen zijn donkerder. Hij is serieus en onheilspellend. Wat is er gebeurd?

Iets in Amy zegt dat vanaf nu alles in een ander perspectief komt te staan.

‘Wat bedoel je?’ stamelt ze.

‘Heb je het bericht niet gelezen?’

Ze schudt haar hoofd. ‘Welk bericht?’

‘Als je het bericht niet hebt gehad, dan heb je je niet aan de afspraak gehouden,’ zegt hij.

‘Ik ben niet voor niets naar Griekenland geëmigreerd. Ik wil niets meer met jou of wat dan ook uit het verleden te maken hebben.’

‘We hadden een afspraak.’ Zijn stem is laag en hij heeft zijn ogen iets samengeknepen.

De sluimerende woede in haar buik begint te borrelen. Ze is geen zeventien meer. Wat hij zegt is waar, ze is een van de succesvolste wetenschappers op haar vakgebied. Ze laat zich de les niet meer lezen. Amy opent haar mond om hem dat kenbaar te maken en sluit hem weer. Achter de benen van Derek beweegt iets. Ze zet een stap opzij om langs hem te kijken. Er staat een jongetje van een jaar of zes. De zwarte hoed in zijn handen lijkt in haar maag te beuken. In een flits ziet ze de grote keuken in het grachtenpand voor zich waar precies dezelfde zwarte hoed ongevraagd op haar hoofd werd gezet. Snel wendt ze haar blik van het hoofddeksel af.

‘Wat kom je hier doen? Ik bedoel, wat komen jullie hier doen?’ vraagt ze hem.

De hand van Derek gaat naar de rug van het kind. Het jongetje maakt een snelle draai met zijn lichaam om de hand te ontwijken. Derek perst zijn lippen op elkaar en grijpt het kind in zijn nek. Ruw duwt hij hem naar voren.

‘Dit is mijn zoon, Mees,’ zegt hij. ‘Je moet een poosje voor hem zorgen.’ Hij maakt een weids gebaar met zijn andere arm. ‘Je hebt hier ruimte genoeg, toch?’

Amy schudt langzaam haar hoofd en deinst terug als de wijsvinger van Derek wild voor haar gezicht zwaait. Hij zet nog een stap naar voren en zijn gezicht komt op haar af. Met haar vlakke hand op zijn borst probeert ze afstand te bewaren, maar hij is sterker. Ze

voelt zijn hete adem en ruikt een mengeling van knoflook, ui en alcohol. Met een ruk draait ze haar hoofd weg. Hij laat haar niet gaan. Haar kin zit gevangen. Zijn duim en vingers drukken hard in de huid van haar wangen.

'Luister,' sist hij. 'Ik ga in het bijzijn van mijn zoon geen discussie met je aan. Jij zorgt de komende dagen voor hem. Je wilt vast niet dat jouw verleden op straat komt te liggen, toch?' Hij laat haar los en grijpt in de binnenzak van zijn jasje.

Ze voelt hoe hij een stapel biljetten in haar hand duwt.

'Koop alles wat hij nodig heeft.'

Hij draait zich om en loopt met grote passen over het tuinpad richting de verharde weg.

Ze wil hem terugroepen, maar wordt gegrepen door de ogen van het jongetje, die vol tranen staan en angstig naar haar kijken. Er ontsnapt er een. Traag glijdt hij over zijn bleke wang naar zijn kin.

Ze slikt. Geluidloos huilen is zoveel intenser dan schreeuwen en krijsen. Ze zakt voor hem door haar knieën.

'Ik wil niet met papa mee,' fluistert het jongetje.

Amy denkt razendsnel na. Een kind dat een vreemde en een huis dat hij niet kent verkiest boven zijn vader is bang. Ze heeft helemaal niets met kinderen, maar het is meer dan duidelijk dat het jongetje bij haar beter af is dan bij zijn vader. Ze pakt de hoed die zoveel herinneringen naar boven haalt uit zijn handen.

'Vind je blauw of rood niet vrolijker, Mees? Of geel, zoals de blaadjes van een zonnebloem? Zullen we een andere hoed voor jou gaan kopen? En ook een zwembroek? Kom, dan gaan we eerst wat drinken. Ik wil je voorstellen aan een poes. Ik heb haar nog niet zo lang. Ze is hier aan komen lopen en heeft heel mooie lange, witte haren.'

Ze steekt haar hand uit. Gelukkig, het jongetje legt de zijne erin.

'Pip, heet ze. Hou je van poezen?'

MAANDAG
MAUD

Er cirkelt al een tijdje een vogel in de lucht. Hij zweeft te hoog om zijn wit met zwart gestreepte buik te zien, maar zijn ronde vleugels en lange, rechthoekige staart met afgeronde punt zijn onmiskenbaar. Het is een havik.

Af en toe maakt hij een paar ferme slagen en dan glijdt hij weer geruisloos rond. Hij is opmerkzaam. Daar, ver boven de grond, heeft hij het complete overzicht. Kracht en macht, dat straalt hij uit.

Plotseling hangt de havik heel even stil. Hij heeft iets in zijn vizier. En dan schiet hij met ongekende snelheid naar de grond. Zijn vleugels liggen strak tegen zijn gevederde lijf en de tenen van zijn gele poten zijn gespreid. De kromme nagels zijn als geslepen messen.

In een flits zie ik de hulpeloze ogen van zijn prooi. Ik schreeuw om hem te waarschuwen, maar het jongetje heeft geen schijn van kans. Met luid klappende vleugels sleept de havik het kind mee de lucht in en hij verdwijnt aan de horizon. In de verte hoor ik het stemmetje van het kind: 'Mama!'

Met een ruk schiet ik omhoog. Het zweet gutst van mijn lijf en mijn ademhaling gaat razendsnel. Is de havik niet weg? Het klappende geluid is er nog steeds. Het lijkt steeds dichterbij te komen. Gejaagd schuif ik met mijn billen naar het hoofdeinde van mijn bed. Tussen mijn vingers door gluur ik in de duisternis richting het raam. Is de vogel binnen? Ik voel een windvlaag die de haartjes

op mijn armen rechtovereind zet. Snel tast ik naar de schakelaar van de lamp op het nachtkastje en de kamer vult zich met licht. Weer deins ik achteruit. Ik dwing mezelf te goed te kijken en slaak een zucht van verlichting. Het lange gordijn wordt door de wind die om het huis raast via het open raam mijn slaapkamer in geblazen.

Met een kop hete koffie in mijn handen staar ik uit het raam van mijn woonkamer. Precies een week geleden startte ik voor mijn vogelcursus met het hoofdstuk over de roofvogels. Het plaatje van een havik kwam voorbij en het lukte me amper om ernaar te kijken. De snavel en de priemende ogen van het dier deden me te veel denken aan de kromme neus en de altijd doordringende blik van mijn ex-man, Derek.

Ik sluit even mijn ogen. De droom waarmee ik wakker werd, komt niet uit de lucht vallen. Gisteren verscheen Mees op de display van mijn telefoon. Direct wist ik dat mijn zoon van zes wederom in de klauwen van zijn vader was gevallen.

Het was een geposeerde foto. Mees stond op een kade met achter zich een kobaltblauwe zee waarin zonlicht glinsterde. Links van hem was een haventje met plezierboten en aan de horizon staken minuscule zeilboten wit af tegen de helderblauwe lucht. Het adembenemende blauw-witte decor zag ik eerder, sterker nog, jaren geleden stond ik zelf op die plek.

Ik had, toen het appje binnenkwam, net afscheid genomen van Pieter. In het trappenhuis hoorde ik aan zijn voetstappen dat hij bijna beneden was. In paniek riep ik hem terug en binnen een paar seconden stond hij weer voor me.

'Kijk!' Ik duwde mijn mobiel onder zijn neus.

Er verscheen een frons op zijn voorhoofd en hij kneep zijn ogen iets samen.

'Die hoed,' stamelde hij. 'Wat is dat voor foto?'

'Dat is Mees.'

‘Dat jongetje? Is dat jouw zoon?’

Het lukte me niet om te praten. Ik knikte.

‘Wat moet hij met die hoed?’

Ik boog me over het schermpje. In eerste instantie was mij alleen het serieuze gezichtje van mijn zoon en de zee achter hem opgevallen. Ik had nog niet gezien dat Mees een zwarte hoed voor zijn buik hield. Zijn kleine handen had hij om de rand geklemd.

Mijn ex had zo’n hoed. Ik tikte met mijn vinger op het schermpje en schraapte mijn keel.

‘Die is van Derek. Hij heeft Mees ontvoerd!’ Mijn stem klonk vol paniek.

‘Hoe bedoel je, ontvoerd?’ vroeg Pieter.

‘Toen jij wegging, haalde ik mijn telefoon van de oplader en zag ik eerst het appje van Yvonne, de pleegmoeder van Mees. Ze vroeg of hij bij mij was.’

Ik klikte de foto weg om Pieter het bericht te laten zien.

‘En ik zag ook dat jeugdzorg me een paar keer heeft gebeld. Ze hebben ingesproken. Ze zijn op zoek naar Mees, Pieter. Dit is serieus. Net kwam deze foto binnen. Derek heeft Mees meegenomen naar Griekenland. Ik herken de omgeving.’

‘Laat die foto nog eens zien,’ vroeg Pieter.

Ik ging terug naar WhatsApp en tikte op het scherm. ‘Hoe kan dat nou? Hij is weg.’

Mijn wijsvinger duwde herhalend op de display van mijn mobiel. ‘Wat gek, de foto is verdwenen.’

Pieter pakte mijn telefoon uit mijn hand.

‘Hij is als eenmalige weergave verstuurd,’ zei hij.

‘Hoe bedoel je?’

‘Nou, precies wat ik zeg. Als je de foto gezien hebt en het bericht sluit, is het voorgoed verdwenen.’

Ik griste het toestel uit zijn hand en ging naar mijn opgeslagen foto’s.

‘Dat heeft geen zin, Maud. Als iemand een eenmalige foto of een

eenmalig bericht stuurt, wordt het niet opgeslagen. Je kunt er ook geen screenshot van maken. Ken je die functie van WhatsApp niet?'

'Nee. Waarom zou hij dat doen?'

'Wie?'

'Derek, wie anders?'

'Hoe weet je zo zeker dat het bericht van je ex komt?' Hij wees op de bovenkant van het scherm. 'Heb je zijn telefoonnummer niet in je contacten staan? Ik zie zijn naam niet. Wacht eens, dat nummer is volgens mij buitenlands. Kijk, het begint met een zes en een negen.'

Pieter pakte zijn eigen telefoon uit zijn zak en googelde. 'Mobiele nummers uit Griekenland beginnen met een zes en een negen.'

Hij boog zich nogmaals over mijn mobiel. 'Wat jammer dat de foto weg is. Meestal kun je bovenaan zien waar de foto is gemaakt. Maar waarschijnlijk zal de persoon die de foto van Mees stuurde de locatiefunctie uit hebben staan.'

Ik staarde naar Pieter. 'De persoon die het stuurde? Derek bedoel je!'

'Dat weet je toch niet?'

'Waarom geloof je me niet? Derek heeft Mees ontvoerd!' Mijn stem sloeg over.

Pieter vertrok toen ik iets was gekalmeerd, maar de paniek keerde terug toen de voordeur achter hem dichtsloeg.

Mijn ongerustheid over de verdwijning van Mees is de afgelopen nacht niet minder geworden. De stress giert door mijn lijf als de voorjaarsstorm om het huis.

Uren heb ik vannacht in het donker naar het plafond gestaard. Toen heb ik als een gekooid dier door mijn huis gelopen en melk opgewarmd. De tijd tikte de minuten tergend langzaam weg. Ik dacht dat ik gek werd. Uiteindelijk greep de slaap me en werd ik meegetrokken in die afschuwelijke droom.

Ik schud zacht mijn hoofd. Ik kan nauwelijks bevatten dat het fijne samenzijn dat ik gisteren met Pieter had zo'n rare wending kreeg. Nog geen tien minuten daarvoor namen we in elkaars armen afscheid en beloofden we elkaar snel weer te zien. Hoe kan het gevoel van enorme verbondenheid in een flits omdraaien? Ik trok me terug in mezelf en nam niet alleen afstand door een stap achteruit te zetten. Pieter deed hetzelfde. Hij was volledig in zichzelf gekeerd en deed geen poging meer me aan te halen. We kwamen niet meer tot elkaar.

Ik wrijf met mijn vingertoppen hard over mijn voorhoofd alsof ik daarmee mijn gedachten op een rij kan krijgen. Eén ding is duidelijk: we reageerden verschillend op de foto die ik op mijn mobiel binnenkreeg. Ik zag Mees en nu ik erover nadenk, Pieter zag alleen de zwarte hoed in de handen van mijn zoon. Is het de rechercheur in hem dat hij zo op dat detail fixeerde? Hij luisterde amper naar wat ik zei. Hij reageerde zelfs geïrriteerd op me, maar waarom? Was het door mijn beschuldiging aan het adres van Derek? Zo vreemd is die gedachte toch niet? Pieter en ik kennen elkaar pas een week, maar hij weet dat er een gevecht tussen mijn ex en mij gaande is. Ik heb hem verteld dat ik de voogdij over Mees terug wil hebben en dat ik daarover in contact ben met jeugdzorg. Hij weet ook dat Derek dit wil voorkomen.

Ik zet mijn lege koffiemok op de vensterbank en staar door het raam. Mijn ogen volgen de dorre blaadjes die de herfst onder de struiken heeft verstopt. De voorjaarsstorm heeft ze tevoorschijn getoverd. De wind speelt ermee en laat ze knisteren. Eén gaat de dans in de lucht niet aan. Het blad stort in een moordend tempo in een rechte lijn naar beneden. Dat herfstblad ben ik, schiet er door mijn hoofd. Mijn grootste verlangen is om blij en dansend door het leven te gaan, maar mijn verleden heeft me weer ingehaald.

Met een vlakke hand sla ik op de vensterbank. Het is Derek ooit

gelukt om me klein te krijgen en dat laat ik nooit meer gebeuren! De havik in hem is meer dan beangstigend, maar ik moet het beest in de bek kijken. De enige manier om de strijd van hem te winnen is om net zo opmerkzaam en krachtig te zijn als hij. En ik moet koste wat het kost overzicht houden.

Vanuit de woonkamer van mijn woning boven het mortuarium heb ik zicht op de parkeerplaats. Er komt een auto aanrijden die vlak voor de ingang tot stilstand komt. Ton, de eigenaar van het uitvaartcentrum en mijn baas, stapt uit. Het is tijd om naar beneden te gaan. Ineens schiet me te binnen wat Pieter gisteren zei voor hij vertrok: 'Wanneer een ouder een minderjarig kind mee naar het buitenland neemt, moet diegene bij de grens een document overhandigen dat de andere ouder hiermee akkoord gaat.'

Ik moet jeugdzorg vragen hoe het zit wanneer die ouder, zoals ik, geen ouderlijk gezag heeft.